

зерна з колоса (>3,0 г) та продуктивність рослини (> 6,0 г з рослини) – ‘OTILIA/6/ROLF07*2/5/...’ (IU078016), ‘METSO/ER2000/3/EMB16/CBRD/...’ (IU078032) (TUR); довжина колоса (>11,0 см), озерненість (> 60,0 зерен), маса зерна з колоса (> 3,0 г) та продуктивність рослини (> 6,0 г з рослини) – ‘EGA GREGORY///CROC_1/AE...’ (IU077956), ‘PVN/5/2*REH/HARE//2*BCN/3/...’ (IU077970), ‘PEHLIVAN/3/BLUE GIL-2/BUCUR//SIRENA’ (IU077972), ‘ZRN/3/VEE//TI/PC/4/...’ (IU078006), ‘OTILIA/6/ROLF07*2/5/FCT/...’ (IU078015), ‘KORELI/6/ALTAR84/AE.SQUARROSA(221)//...’ (IU078021), ‘J15418/MARAS//SHARK/F4105W2...’ (IU078093), ‘NACIBEY/6/SUNCO/3/URES/JUN/...’ (IU078094) (TUR), ‘MV06-18’ (IU078042), ‘MV07-18’ (IU078043) (HUN); озерненість (> 60,0 зерен), маса зерна з колоса (> 3,0 г) та продуктивність рослини (> 6,0 г з рослини) – ‘ROLF07*2/5/REH/HARE//2*BCN...’ (IU077974), ‘KORELI/6/ALTAR84/AE.SQUARROSA...’ (IU077996), ‘F98432G1-2002/KORELI’ (IU077998), ‘ROLF07*2/5/REH/HARE//...’ (IU078003), ‘NAPOROO(WW)/3/ATTILA/3*BCN*2//...’ (IU078020), ‘KAMBARA1/KALYOZ-17/5/SERI.1B...’ (IU078037) (TUR), ‘Fedora’ (IU078047) (BUL), ‘X010768-4C’ (IU078052), ‘ARS970071-3C’ (IU078053), ‘12X023-0-1-33-LBW’ (IU078054), ‘12X040-0-1-16-LBW’ (IU078055) (USA-WSU); озерненість (> 60,0 зерен), маса зерна з колоса (> 3,0 г), продуктивність рослини (> 6,0 г з рослини) та маса 1000 зерен (> 47,0 г) – ‘METSO/ER2000/3/EMB16/CBRD/...’ (IU078033), ‘AJVINA/5/PRL/2*PASTOR/...’ (IU078068), ‘SHARORA*2/4/YACO/PBW65/...’ (IU078069), ‘SHARORA*2/4/YACO/PBW65/3/...’ (IU078072), ‘NACIBEY/6/SUNCO/3/URES/JUN/...’ (IU078082) (TUR); маса зерна з колоса

(> 3,0 г) та маса 1000 зерен (> 47,0 г) – ‘MUU/KBIRD//NIKIFOR...’ (IU078004), ‘F02106G2-1FZ101/4/TAM 200/...’ (IU078009), ‘KNJAZHNA/EKIZ/6/SERI...’ (IU078017), ‘ORKINOS-1//CO 960691/CO970655...’ (IU078080) (TUR), ‘SUNCO/2*PASTOR//BILINMIYEN96...’ (IU078035) (US-UNL-TCI); довжина колоса (> 11,0 см) – ‘KORELI/6/ALTAR 84/AE.SQUARROSA(221)//...’ (IU077958), ‘I186/I626/3/KUPAVA/BURBOT-4//...’ (IU077967), ‘ATTILA*2/PBW65//...’ (IU077973), ‘PYN//TAM101/AMI/3/...’ (IU078012), ‘06579G1-1/5/ALAMOOT/4/...’ (IU078018), ‘KUV/LJILN//ORACLE/PEHLIVAN/3/...’ (IU078110) (TUR); озерненість (> 60,0 зерен) – ‘CHARGER/OWL/5/SHARK-1/...’ (IU078010), ‘EGAGREGORY//CROC...’ (IU078033), ‘KARAH N/4/BABAX/LR42//...’ (IU078088), ‘ATTILA/2*PASTOR//BULKSELN...’ (IU078101) (TUR), ‘Indzhe’ (BUL), ‘X010766-1C’ (IU078051) (USA-WSU); продуктивність рослини (> 6,0 г з рослини) ‘ADMIS/5/SMB/HN4//SPN/3/WTS//...’ (IU078022), ‘SHI#4414/CROW//GKSAGVARI/...’ (IU078024), ‘DRAGANA/4/CHA PIO/3/BORL95/...’ (IU078028), ‘MAMBO/RSK/CA8055//...’ (IU078058), ‘LUFER-1/ZERNOGRADKA8/3/...’ (IU078059), ‘WIT910555/3/VPM/MOS83-11-4-8//...’ (IU078064), ‘KARAHAN/818(KU7560)//KARAHAN’ (IU078103), ‘BLUEGIL-2/BUCUR//SIRENA/5/C...’ (IU078104), ‘BABAX/LR42//BABAX/3/MVC324-96/...’ (IU078106) (TUR), ‘MV09-18’ (IU078044) (HUN), ‘Andronia’ (IU078048) (BUL).

Вищезазначені зразки заслуговують додаткового вивчення, після чого можуть бути використані як цінний вихідний матеріал в подальшій селекційній роботі.

УДК 633.16:631.527

Холод С. М., науковий співробітник

Іллічов Ю. Г., молодший науковий співробітник

Устимівська дослідна станція рослинництва Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН

e-mail: svitlanakholod77@ukr.net

ПРОДУКТИВНИЙ ТА АДАПТИВНИЙ МАТЕРІАЛ ДЛЯ СЕЛЕКЦІЇ ЯРОГО ЯЧМЕНЮ В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Збільшення виробництва зерна ячменю залишається одним із важливих завдань сільського господарства. Важливим завданням селекції ячменю ярого є підвищення адаптивного потенціалу новостворених сортів. Урожайність генотипу досить тісно пов'язана з конкретними умовами, а тому оцінка сортів ячменю ярого в умовах Лісостепу України є на сьогодні актуальним завданням. Разом з тим тенденції останніх років від виробників, для отримання високих врожаїв зерна відповідної якості, вимагають застосування найбільш адаптивного сортового матеріалу, який володіє не лише великим потенціалом продуктивних характеристик, а й має високу ступінь захисту врожаю від дії екстремальних факторів середовища. Для вирішення питання поєднання

високої продуктивності і адаптивності, селекціонерові потрібно мати відповідний добре вивчений вихідний матеріал.

Дослідження проводили в колекційному розсаднику відділу зернових культур Устимівської дослідної станції рослинництва Інституту рослинництва імені В. Я. Юр'єва НААН. За останні 5 років проведено дослідження 183 зразків різного еколого-географічного походження. Опис та вивчення проводиться відповідно вимог «Методики проведення експертизи сортів рослин групи зернових на відмінність, однорідність і стабільність» (2016).

У результаті проведених досліджень виділено низку зразків з селекційно позитивними рівнями прояву ознак: урожайності (понад 500,0 г/м²) –

‘Стимул’, ‘Статок’, ‘Аверс’, ‘Аграрій’, ‘Лідер’, ‘Айріс’, ‘Дар Носівщини’, ‘Тівер’, ‘Орвел’, ‘Надійний’, ‘Мирний’, ‘Салют’, ‘Барвистий’, ‘Моураві’, ‘Авгур’, ‘МІП Акцент’, ‘МІП Люкс’, ‘Покоління’, ‘Сірінг’, ‘Новий світанок’, ‘Барвінок’, ‘Незламний’, ‘Шубін’, ‘Айджан’, ‘Бунчук’, ‘Абсолют’ (UKR), ‘Азык’ (KAZ), ‘Kormoran’ (POL), ‘Lilly’, ‘KWS Aliciana’ (DEU), ‘Condor’ (CAN), ‘Оребел’, ‘Йонел’ (MDA), ‘Petrus’ (CZE), ‘Wilma’ (AUT).

Ранньостиглості – ‘Айріс’, ‘Дар Носівщини’, ‘Тівер’, ‘Гарант преміям’, ‘Східний’, ‘Степовик’, ‘Стимул’, ‘Аміль’, ‘Амбір’, ‘Аверс’, ‘Еней’, ‘Аграрій’, ‘Контраст’ (UKR), ‘Trail’ (CAN), ‘Великан’ (KAZ) (97–98 діб); ‘Партнер’, ‘Аватар’, ‘Таманго’, ‘Лот’, ‘Термес’, ‘Моураві’, ‘Натаір’, ‘Салют’, ‘Совіра’, ‘Авгур’ (UKR), ‘Йонел’, ‘Оребел’ (MDA), ‘Медикум’ (KAZ), ‘Arthur’ (CZE), ‘CDC Hilose’, ‘Lico’, ‘Trail’ (CAN) (84–85 діб); ‘Галичанин’, ‘Адапт’, ‘Орлан’, ‘Троян’, ‘Адамат’, ‘Віолент 18-21’, ‘Грааль’, ‘Таменго’, ‘Одон’, ‘Абсолют’, ‘Інер’ (UKR), ‘KWS Bambina’, ‘KWS Aliciana’ (DEU) (88–89 діб); ‘Сіріна’, ‘Барвистий’, ‘Азарт’, ‘Світоч’, ‘Теркулес’, ‘Аванс’, ‘Віолент 18-210’, ‘Подив’, ‘Модерн’, ‘Новий світанок’, ‘Сірінг’, ‘Покоління’, ‘Бунчук’, ‘Генерал’, ‘Незламний’, ‘Шубін’ (UKR), ‘Wilma’ (AUT) (79–80 діб).

Стійкість до вилягання на рівні 8–9 балів: ‘Айріс’, ‘Арістей’, ‘Тівер’, ‘Ліда’, ‘Дар Носівщини’, ‘Алім’, ‘Бук’, ‘Диантус’, ‘Лідер’, ‘МІП Девіз’, ‘МІП Титул’, ‘Айджан’, ‘Барвистий’, ‘Самородок’, ‘Азарт’, ‘Термес’, ‘Мирний’, ‘Богун’, ‘Моураві’, ‘Салют’, ‘Святомихайлівський’, ‘Абсолют’, ‘Інер’, ‘Світоч’, ‘Новатор Носівський’, ‘Шедевр’, ‘Новий

світанок’, ‘Барвінок’, ‘Амадей’, ‘Ельф’, ‘МІП Акцент’, ‘МІП Люкс’, ‘Бунчук’, ‘Генерал’, ‘Незламний’, ‘Покоління’ (UKR), ‘Kaputar’ (AUS), ‘Lico’ (CAN), ‘KWS Aliciana’, ‘KWS Irina’ (DEU), ‘Аршин’ (BLR), ‘Arthur’, ‘Petrus’ (CZE), ‘CDC Carter’, ‘Tercel’ (CAN), ‘Basic’ (FRA), ‘Wilma’, ‘Shannon’ (AUT), ‘Gleo’ (ESP).

Довжина колоса (на рівні 9–10 см): ‘Стимул’, ‘Арістей’, ‘Статок’, ‘Беркут’, ‘Лідер’, ‘МІП Девіз’, ‘МІП Захисник’, ‘МІП Титул’, ‘МІП Шарм’, ‘Сіріна’, ‘Айджан’, ‘Надійний’, ‘Самородок’, ‘Азарт’, ‘Адапт’, ‘Мирний’, ‘Новатор’, ‘Богун’, ‘Аватар’, ‘Барвистий’, ‘Модерн’, ‘Дар Носівщини’ (UKR), ‘Целинный’, ‘Монолит’, ‘Ранний’, ‘Тобол’ (KAZ), ‘Polygena’, ‘Arthur’ (CZE), ‘Lilly’, ‘KWS Aliciana’, ‘KWS Bambina’ (DEO), ‘CDC ExPlus’, ‘CDC Gainer’, ‘CDC Freedom’, ‘CDC Carter’, ‘CDC Hilose’, ‘Condor’, ‘Tercel’, ‘Trail’ (CAN).

Продуктивність з рослини (на рівні 5,0 г): ‘Маріан’, ‘Галичанин’, ‘Аватар’, ‘Самородок’, ‘Адапт’, ‘Айджан’, ‘Шедевр’, ‘Азарт’, ‘Святомихайлівський’ (UKR).

Маса 1000 зерен (більше 50 г) – ‘Меріан’, ‘Айджан’, ‘Аватар’, ‘Лідер’, ‘МІП Захисник’, ‘Арістей’, ‘Надійний’, ‘Адапт’, ‘Салют’, ‘Абсолют’, ‘Совіра’, ‘Граоль’, ‘Мураві’, ‘Світоч’, ‘Орлан’, ‘Подив’, ‘Троян’, ‘Дар Носівщини’, ‘Самородок’, ‘Азарт’, ‘Мирний’, ‘Хорс’ (UKR), ‘Merlin’ (CAN), ‘Wilma’ (AUT).

Весь виділений матеріал з підвищеними параметрами продуктивності та адаптивності щорічно передається селекційним установам України.

УДК 631.527.5:575.1.633.111»324»

Хорошко Н. М., молодший науковий співробітник, аспірантка

Кириленко В. В., доктор с.-г. наук, старший науковий співробітник, заступниця директора з наукової роботи

Гуменюк О. В., кандидат с.-г. наук, завідувач лабораторії озимої пшениці

Миронівський інститут пшениці імені В. М. Ремесла НААН України

e-mail: horoshko.nelly@gmail.com

УСПАДКУВАННЯ ДОВЖИНИ ГОЛОВНОГО КОЛОСА ГІБРИДАМИ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ ОТРИМАНИХ ПРИ СХРЕЩУВАННІ ЗА ПОКАЗНИКАМИ ЯКОСТІ СИЛЬНОЇ ТА НАДСИЛЬНОЇ ПШЕНИЦІ

У складі світового генофонду пшениці представлена велика різноманітність сортів та гібридів, які можуть бути використані, як джерела окремих спадкових ознак і властивостей. Їхня селекційна цінність значно зростає за умови генетичної віддаленості, здатності стабільно передавати цінні господарські ознаки в різних кліматичних зонах, наявності донорських властивостей, а також поєднання комплексу важливих агрономічних характеристик в одному генотипі.

Продуктивність колоса є одним із провідних факторів, що визначають рівень урожайності пшениці озимої. Її головний колос здійснює ключову роль у формуванні загального продуктивного потенціалу рослин та впливає на кінцеву врожайність. Оскільки морфометричні параметри колоса характеризуються чіткою фенотиповою детермінацією, ця ознака може виступати

інформативним селекційним маркером при доборі високопродуктивних генотипів. Потенційні розміри величини колоса в пшениці м'якої озимої формуються на 25–31 фазі розвитку рослин (за міжнародною шкалою BBCH) і значною мірою залежать від погодних умов.

Метою проведених досліджень було виявлення особливостей формування дожини головного колоса гібридів першого покоління (F_1) за умов реципрокних схрещувань сортів пшениці м'якої озимої різними за показниками зернової цінності. Особливу увагу приділяли вивченню ступеня фенотипового домінування та типу успадкування цієї ознаки у гібридних нащадків.

Експериментальні дослідження здійснені у вегетаційному 2023/24 році в умовах дослідного поля лабораторії селекції озимої пшениці Миронівського інституту пшениці імені В. М. Ремесла